

Startnotitie
Milieueffectrapportage
Herinrichting Havengebied Terschelling

projectnr. 200287
revisie 02
september 2009

Opdrachtgever

College van Burgemeester en Wethouders gemeente Terschelling
Postbus 14
8880 AA West-Terschelling

datum vrijgave

18 september 2009

beschrijving revisie 02

definitief

goedkeuring

M. Visser-Poldervaart

vrijgave

E. Koomen

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en achtergrond	4
1.2	Doel van het voornemen	4
1.3	Milieueffectrapportage	4
1.4	Startnotitie	5
1.5	Leeswijzer	6
2	Beleidskader	7
3	Voorgenomen activiteit, alternatieven en varianten	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Voorkeursalternatief: de voorgenomen activiteit	12
3.3	Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)	14
4	Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling en te verwachten milieueffecten	15
5	Procedures: milieueffectrapportage en te nemen besluiten	19
	Literatuur	21

1 Inleiding

Voor u ligt de 'Startnotitie Milieueffectrapportage Herinrichting Havengebied Terschelling'. Deze notitie geeft het begin aan van de milieueffectrapportage (m.e.r.)-procedure¹ die wordt doorlopen ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan voor de herinrichting van het havengebied bij West-Terschelling (figuur 1). Deze herinrichting is een initiatief van het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling op basis van het Actieprogramma Structuurvisie Havengebied (gemeenteraad 22 oktober 2007) en het Inrichtingsplan Havengebied Terschelling (gemeenteraad 23 juni 2009).

Figuur 1: Het plangebied

-
1. In deze startnotitie komen twee afkortingen regelmatig voor:
 - De m.e.r.: hieronder wordt de milieueffectrapportage als procedure verstaan, ofwel het traject dat doorlopen moet worden om milieueffecten in beeld te brengen. Dit traject bestaat in hoofdlijnen uit de startnotitie, het vaststellen van de richtlijnen, het opstellen van het milieueffectrapport gevolgd door de toetsing en besluitvorming.
 - Het MER: dit is het milieueffectrapport zelf.

1.1 Aanleiding en achtergrond

De gemeente Terschelling is sinds 2006 beheerder van de haven in West-Terschelling. In de 'Structuurvisie haven Terschelling' (versie december 2005) is een streefbeeld voor de haven geformuleerd voor de langere termijn. Daarin worden twintig locaties en bijbehorende ontwikkelingen benoemd waaraan, op termijn, uitvoering zou kunnen worden gegeven. Naar aanleiding van, onder meer, inspraakreacties op de structuurvisie alsmede (vervolg)gesprekken met belanghebbenden is in 2007 een actieprogramma voor het havengebied vastgesteld dat een ruimtelijke vertaling heeft gekregen in het "Inrichtingsplan Havengebied Terschelling" (versie 11 maart 2009). Een aantal van de ontwikkelingen opgenomen in de structuurvisie is daarbij komen te vervallen. De feitelijke herstructurering van het havengebied, zoals dat nu gepland is, bestaat uit een aantal ontwikkelingen te weten:

- herinrichting loskade Dellewal;
- herinrichting Willem Barentszkade;
- herinrichting de Kom;
- herinrichting/uitbreiding jachthaven/passantenhaven;
- herinrichting veerhaventerrein;
- natuurontwikkeling.

1.2 Doel van het voornemen

Doel van het voornemen is een doelmatige herinrichting van het havengebied, waarbij veiligheid, ruimtelijke kwaliteit en de versterking van recreatieve voorzieningen belangrijke randvoorwaarden zijn.

1.3 Milieueffectrapportage

Algemeen

Het instrument m.e.r. is ontwikkeld om het milieubelang een volwaardige plaats in besluitvormingsprocessen te geven. Concreet betekent dit dat het voor bepaalde activiteiten verplicht is om een MER op te stellen, ten behoeve van het nemen van een ruimtelijk besluit of het aanvragen van een milieuvergunning. Het gaat daarbij met name om activiteiten die belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben.

Plan-MER

Het havengebied van Terschelling ligt aan de rand, en deels ook binnen de begrenzing, van de Natura2000-gebieden Waddenzee en Duinen Terschelling. Hierdoor is voor een aantal van de gewenste ontwikkelingen is op grond van de Natuurbeschermingswet, een zogenaamde "passende beoordeling" nodig. Vanwege deze passende beoordeling dient ten behoeve van het bestemmingsplan een Plan-MER te worden opgesteld.

Project-MER (ook Besluit-MER genoemd)

Op grond van het "Besluit milieueffectrapportage 1994" is het verplicht voor specifieke, met name genoemde, activiteiten een project-MER op te stellen. Voor bepaalde minder omvangrijke initiatieven dient een m.e.r.-beoordelingsprocedure gevolgd te worden. Dit houdt in dat het bevoegd gezag (in dit geval de gemeenteraad) op grond van een aantal criteria moet beoordelen of een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden.

Gezien de gewenste uitbreiding van de jachthaven met meer dan 100 plaatsen is er hier in principe sprake van m.e.r.-beoordeling.

Consequenties voor de herstructurering van het havengebied Terschelling

Zoals genoemd, is een plan-MER hier noodzakelijk. Daarnaast dient te worden beoordeeld of ook een project-MER nodig is. Vanwege de (mogelijke) invloed van de voorgenomen activiteit op natuurwaarden is de inschatting van de gemeente Terschelling dat de uitkomst van de m.e.r.-beoordeling zal zijn dat een project-MER noodzakelijk is. Op basis hiervan heeft de gemeente besloten geen m.e.r.-beoordelingsprocedure te starten, maar direct een project-MER op te stellen. In het kader van dit op te stellen MER zal ook worden voldaan aan de vereisten voor een plan-MER.

Partijen bij milieueffectrapportage

Bij de milieueffectrapportage zijn verschillende partijen betrokken. Dit betreft:

- *De initiatiefnemer*: de particulier of de overheidsorganisatie die een activiteit wil ondernemen. Deze moet het MER (laten) opstellen. In onderhavig geval is de initiatiefnemer het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling.
- *Het Bevoegde Gezag*: één of meer overheidsinstanties die bevoegd zijn om over de activiteit van de initiatiefnemer het besluit te nemen waarvoor het MER wordt opgesteld. Het bevoegde gezag geeft in de m.e.r.-procedure richtlijnen voor de inhoud van het MER en beoordeelt de inhoud bij ontvangst. In het onderhavige geval is het bevoegde gezag de gemeenteraad van Terschelling.
- *De Commissie voor de milieueffectrapportage*: dit is een onafhankelijke adviescommissie, in de Wet milieubeheer aangewezen als wettelijk adviseur. Deze commissie adviseert het bevoegde gezag over de richtlijnen voor de inhoud van het MER (het 'richtlijnenadvies') en toetst, als het MER gemaakt is, de inhoud ervan aan de vastgestelde richtlijnen (het 'toetsingsadvies').
- *De insprekers*: insprekers zijn personen of organisaties die op bepaalde momenten in de m.e.r. procedure (zie hoofdstuk 5) hun mening over de gewenste inhoud van het MER en over de juistheid of volledigheid van het MER kenbaar maken. Het is voor iedereen mogelijk om als inspreker te reageren op en mee te denken in de m.e.r.-procedure op het moment van verschijnen van de startnotitie en het moment van bekendmaking van het MER.

1.4 Startnotitie

De m.e.r.-procedure is gestart met het uitbrengen van de voorliggende Startnotitie. Naast deze functie als officiële start van de procedure dient de Startnotitie tevens voor het verstrekken van informatie over onder andere het voornemen, in beschouwing te nemen alternatieven en de belangrijkste milieuaspecten die in het MER aan de orde zullen komen.

Naar aanleiding van de Startnotitie worden door het Bevoegd Gezag de Richtlijnen vastgesteld voor de inhoud van het MER. Zoals hiervoor al is beschreven, zal hierbij onder andere gebruik worden gemaakt van het Advies voor Richtlijnen van de Commissie voor de milieueffectrapportage en van adviezen en reacties uit de inspraak. Een ieder kan reageren op deze Startnotitie en daarmee invloed uitoefenen op de zaken die in het MER aan de orde moeten komen.

De publicatie van de startnotitie wordt bekendgemaakt in bijvoorbeeld een plaatselijke krant (Algemene wet bestuursrecht art. 3:12: in een of meer dag-, nieuws-, of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze). Daarna is iedereen in de gelegenheid in te spreken op de startnotitie (naar keuze schriftelijk of mondeling). Dit dient te gebeuren binnen een periode van zes weken. De exacte termijn is vermeld in de mededeling in de genoemde krant(en). Schriftelijke reacties kunnen, onder vermelding van "Havengebied Terschelling" binnen deze termijn worden toegestuurd aan:

Gemeente Terschelling
T.a.v. de heer J.J.W. Hellevoort
Postbus 14
8880 AA Terschelling West

De binnengekomen reacties worden voorgelegd aan de Commissie voor de milieueffectrapportage, zodat deze de reacties kan betrekken in haar advies voor de richtlijnen. De richtlijnen worden vervolgens vastgesteld door de gemeenteraad van Terschelling.

In hoofdstuk 5 wordt nader ingegaan op de procedure en de koppeling aan de procedure voor het bestemmingsplan.

1.5 Leeswijzer

De startnotitie geeft op hoofdlijnen inzicht in het "waarom" (beleidskader) van de voorgenomen ontwikkeling (hoofdstuk 2). In vervolg daarop komt in hoofdstuk 3 aan de orde wat de voorgenomen ontwikkeling op hoofdlijnen inhoudt, wat daarvan vaststaat en wat nog reële alternatieven en/of varianten zijn die in het MER moeten worden onderzocht.

Hoofdstuk 4 geeft daarna een overzicht van in het MER te onderzoeken en te beschrijven milieueffecten. In hoofdstuk 5 vindt u ten slotte een overzicht van vervolgstappen in de procedure en van de beoogde tijdplanning.

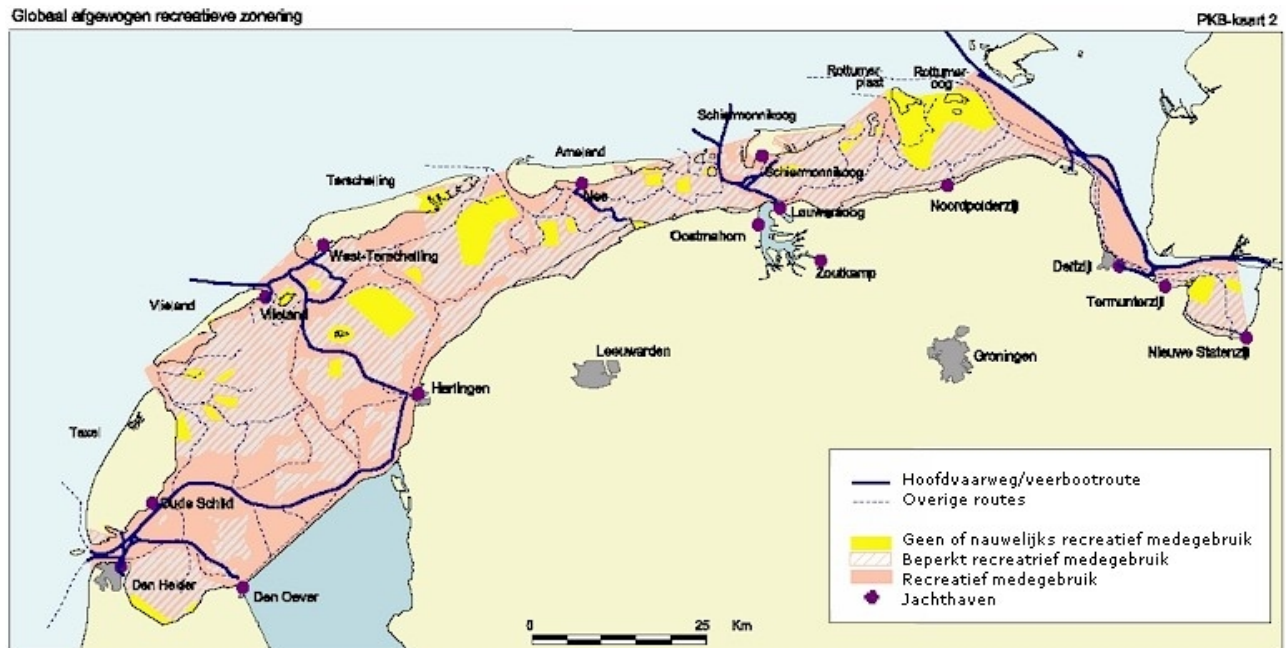
2 Beleidskader

In het MER zal het nationale, provinciale en gemeentelijke beleid worden beschreven voor zover relevant voor de herinrichting van het havengebied, zoals de Nota Ruimte, de PKB Waddenzee, het Streekplan Fryslân 2007 (Om de kwaliteit van de romte), het Beheer en Ontwikkelingsplan Waddengebied en de relevante gemeentelijke beleidsstukken. Belangrijke elementen uit een aantal van de te beschrijven beleidsstukken betreffen de uitgangspunten van de PKB Waddenzee voor het omgaan met recreatievaart en het daarop volgende Convenant vaarrecreatie Waddenzee en de Havenvisie Wadden. Deze stukken geven de gevoeligheid van met name de voorgenomen uitbreiding van het aantal ligplaatsen in de jachthaven weer en zullen een belangrijke rol spelen in de uitwerking van de opgave.

PKB Waddenzee, 2006

Het rijksbeleid voor de Waddenzee is vastgelegd in de planologische kernbeslissing (pkb) Waddenzee. Het beleid ten aanzien van de recreatie op de Waddenzee is gericht op het beheersbaar maken en houden van het recreatief medegebruik en het ontwikkelen van duurzame vormen van recreatie, waarbij de natuurlijke draagkracht van het gebied uitgangspunt is. Voor het recreatief medegebruik geldt een zoneringsregeling waarbij de voor verstoring gevoelige gebieden worden ontzien. Een kaart met een globaal afgewogen recreatieve zoneringsregeling is bij deze pkb gevoegd (zie figuur 2).

In oktober 2006 heeft de Tweede Kamer ingestemd met een wijziging van de planologische kernbeslissing voor de Waddenzee. Deze is opgenomen in deel 3A "Aangepast kabinetsstandpunt pkb Derde Nota Waddenzee naar aanleiding van behandeling in de Tweede Kamer". Over jachthavens is hierin het volgende opgenomen: Er mogen geen nieuwe havens en bedrijventerreinen worden aangelegd in of direct grenzend aan de Waddenzee. Bestaande havens en bedrijventerreinen direct grenzend aan de Waddenzee, uitgezonderd Den Helder, mogen niet zeewaarts worden uitgebreid. (...) Tevens wordt een uitzondering gemaakt voor een beperkte uitbreiding van de voor de recreatievaart bestemde havens van de waddeneilanden, indien noodzakelijk vanwege onder meer veiligheid en er geen alternatieve passende oplossing mogelijk is. Het convenant recreatievaart Waddenzee is hierbij richtinggevend. Voor de uitzonderingen geldt dat dit moet passen binnen het afwegingskader van deze pkb.

Figuur 2. Pkb-kaart: globaal afgewogen recreatieve zonerings.

Convenant vaarrecreatie Waddenzee, 2007

In december 2007 is een Convenant getekend tussen 27 partijen waarin de intentie is vastgelegd om economie en ecologie op een verantwoorde manier ruimte te geven. Dit convenant komt voort uit de afspraken in het Derde deel pkb Waddenzee, waarin is afgesproken integraal beleid te ontwikkelen voor het beheersbaar maken en houden van recreatie en toerisme op de Waddenzee ten einde verstoring van de natuur te beperken. Specifiek gaat het om het beheersbaar maken en houden van het recreatief medegebruik en het ontwikkelen van duurzame vormen van vaarrecreatie, waarbij de natuurlijke draagkracht van het gebied uitgangspunt is.

De essentie van het convenant: de ondertekenende partijen spannen zich in om ervoor te zorgen dat de kwalitatieve benadering van de vaarrecreatie beter is voor het behoud van de kwaliteiten van de Waddenzee dan de kwantitatieve benadering. Uitgangspunt hierbij is dat de vaarrecreatie zo min mogelijk negatief effect moet hebben op de natuurlijke waarden in het Waddengebied.

Havenvisie Wadden, concept 2009

Volgend op het convenant is in opdracht van de vereniging van Waddenzeegemeenten een Havenvisie Wadden opgesteld (in concept gereed). Deze havenvisie wordt bestuurlijk vastgesteld door de betreffende gemeentes, en vormt de basis/het uitgangspunt voor de per haven op te stellen haveninrichtingsplannen. Uit deze havenvisie blijkt dat er op Terschelling een aanzienlijke behoefte aan extra ligplaatsen voor jachten is. In de huidige situatie wordt de capaciteit van de bestaande jachthaven volledig benut. De knelpunten voor de jachthaven van Terschelling zijn veiligheid en kwaliteit.

De haven van Terschelling voldoet in de huidige situatie niet aan twee van de afspraken die in het Convenant vaarrecreatie Waddenzee zijn gemaakt. Dit betreft de afspraak dat elke haven moet beschikken over voldoende veilige en beschutte ligplaatsen en de afspraak dat de maatgevende capaciteit uitgevoerd moet worden in ligboxen. De haven ligt - samen met een aantal andere havens aan de Waddenzee - vol en er blijft onvoldoende manoeuvreerruimte over. Dit leidt in de haven tot een onveilige situatie. Buiten de haven op het eiland resulteert dit verder in droogvallers en/of ankeren omdat in de haven geen plaats meer is. Bij verslechterde weersomstandigheden kan dit ook buiten de haven leiden tot onveilige situaties.

De afspraak dat de maatgevende capaciteit in ligboxen wordt uitgevoerd regelt enerzijds de veiligheid in de havens (het stapelen van teveel schepen naast elkaar kan immers onveilige situaties in de havens opleveren) en anderzijds de kwaliteit (een ligbox biedt meer comfort en vrijheid aan de recreant).

De gegevens uit de Havenvisie Wadden worden meegenomen in de onderbouwing van het voornemen in het onderhavige MER.

Belangrijk gemeentelijk beleid in relatie met de herstructurering van het havengebied

In de (ontwerp-) structuurvisie voor het Havengebied van Terschelling, die in 2005 is opgesteld is een aantal knelpunten in het gebied benoemd. Deze knelpunten hebben betrekking op het veerhaventerrein, De Kom, de Willem Barentzkade, de loskade, diverse bebouwing rondom het havengebied en de jachthaven. Nut en noodzaak van de verschillende ingrepen die in het bestemmingsplan Havengebied Terschelling worden vastgelegd, zijn in de structuurvisie nader uitgewerkt en onderbouwd.

Volgend op de (ontwerp-) structuurvisie is in 2007 een Reactienota/Actieprogramma Structuurvisie Havengebied opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad, waarin een aantal van de onderdelen uit de Structuurvisie is aangepast en een groot aantal van de onderdelen is verwijderd. Daarmee heeft de gemeente het draagvlak voor de verdere uitwerking trachten te vergroten. Ter uitvoering van de Reactienota/Actieprogramma Structuurvisie Havengebied is in 2009 het Inrichtingsplan Havengebied Terschelling opgesteld en vastgesteld waarop het bestemmingsplan en het MER gebaseerd zullen worden.

Het gemeentebestuur van Terschelling wil aan deze beoogde ontwikkeling meewerken, om zo te komen tot een doelmatige herinrichting van het havengebied, met veiligheid en ruimtelijke kwaliteit en de versterking van recreatieve voorzieningen als belangrijke randvoorwaarden. De gemeente is zich ook bewust van de ecologische waarden van de Waddenzee en het duingebied van Terschelling en wil daarmee op een zorgvuldige wijze omgaan.

Een MER wordt primair opgesteld om de verwachte milieueffecten in beeld te brengen en deze te toetsen aan de vigerende beleidskaders. Dat is uiteraard ook in deze m.e.r.-procedure het hoofdoel. Hierbij zal in het MER ook aandacht worden besteed aan de gevolgen die de pkb en het Convenant vaarrecreatie op de voorgenomen uitbreiding van de jachthaven kunnen hebben. Los van de juridische achtergrond is voor de onderhavige milieueffectrapportage een belangrijke vraag of meer ligplaatsen in de jachthaven zal leiden tot meer verstoring en/of aantasting van natuurwaarden.

3 Voorgenomen activiteit, alternatieven en varianten

3.1 Inleiding

De herstructurering van het havengebied van Terschelling houdt concreet het volgende in:

- uitbreiding van de jachthaven door het verplaatsen van de oostelijke havendam van de jachthaven;
- toepassing boxensysteem in de jachthaven ten behoeve van veiligheid en kwaliteit;
- herinrichting en uitbreiding van het veerhaventerrein;
- herinrichting van De Kom;

Deze opsomming is niet limitatief. Wel is uitgangspunt dat deze (deel)activiteiten maatgevend zijn voor de milieueffecten die (kunnen) optreden.

Dit plan wordt in het MER het voorkeursalternatief genoemd en is gebaseerd op het Inrichtingsplan Havengebied Terschelling (2009).

Aantal (extra) ligplaatsen

Uit de gegevens die zijn verzameld voor de Havenvisie Wadden blijkt het volgende:

- In de huidige situatie bedragen de maatgevende en maximale capaciteit op Terschelling respectievelijk 307 en 424 passantenligplaatsen; Daarnaast zijn er 150 vaste ligplaatsen (bezettingsgraad 100%) en gemiddeld 42 ligplaatsen voor charterschepen.
- Terschelling heeft de wens om 210 extra ligplaatsen te realiseren, waarvan 50 voor vaste ligplaatshouders, 50 voor passanten, 50 voor extra buffercapaciteit, 50 als noodopvang en 10 voor de chartervaart.
- Dit komt in de praktijk neer op uitbreiding met 110 reguliere plaatsen;
- Daarnaast 50 extra plaatsen voor drukke dagen (buffercapaciteit: de hoeveelheid schepen die de havenmeester maximaal toe laat in de haven bij grote drukte bovenop de normale capaciteit; Veiligheid in de haven is hierbij belangrijk). Uitgangspunt is dat dit minimale voorzieningen betreft om bij grote drukte op een veilige manier te kunnen aanmeren.
- Noodopvang (eveneens 50 plaatsen) betreft extra ruimte die beschikbaar is om noodsituaties het hoofd te bieden, bijvoorbeeld plotseling omslaande weersomstandigheden. Dit zal vooral voldoende fysieke ruimte in het luwe deel van de haven betreffen om schepen tijdelijk te kunnen opvangen. Service/kwaliteit van die ligplaatsen zal hierbij minimaal mogen zijn.

In het MER zal voorts het nulalternatief worden beschreven. Dat is de ontwikkeling van het gebied als de plannen niet doorgaan. Het nulalternatief dient primair als referentiekader om de milieueffecten tegen af te zetten.

Verder zal in het MER het meest milieuvriendelijke alternatief worden beschreven. Hierbij worden de eventuele nadelige gevolgen voor het milieu zo veel mogelijk voorkomen dan wel beperkt.

In het MER worden derhalve de volgende alternatieven en varianten onderzocht:

- Nulalternatief, dat uitgaat van de situatie die ontstaat als de plannen niet worden uitgevoerd (huidige situatie en autonome ontwikkeling);
- Voorkeursalternatief, dat de voorgenomen ontwikkeling die het Inrichtingsplan Havengebied Terschelling (2009). weergeeft;
- Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA).

Er worden geen alternatieven in beschouwing genomen die niet aan de doelstelling van de initiatiefnemer voldoen.

Hierna wordt eerst ingegaan op de voorgenomen activiteiten volgens het Inrichtingsplan Havengebied Terschelling (2009): het voorkeursalternatief (paragraaf 3.2). In paragraaf 3.3 wordt vervolgens ingegaan op de uitgangspunten voor de inrichting, waarbij milieuoverwegingen een belangrijke rol spelen. Op grond daarvan wordt nagegaan welke elementen nog als variabel kunnen worden beschouwd. Op basis daarvan worden in paragraaf 3.4 conclusies getrokken over de in het MER nog te onderzoeken alternatieven.

3.2 Voorkeursalternatief: de voorgenomen activiteit

Algemeen

Hierna wordt kort ingegaan op enkele aspecten van het voorkeursalternatief. In het MER zal verdere uitwerking plaatsvinden voor zover van belang voor de milieueffecten in relatie met de besluitvorming over het bestemmingsplan.

Recreatie

De jachthaven Terschelling heeft uitbreidingsplannen. De uitbreiding van de jachthaven kan door de bestaande invulling van het havengebied aan de westzijde alleen aan de oostzijde van de bestaande jachthaven plaatsvinden. Er is een royaler boxensysteem noodzakelijk om de kwaliteit en veiligheid in de haven op het gewenste niveau te brengen (figuur 3). Het ombouwen van de huidige configuratie, waarin ruim 500 ligplaatsen beschikbaar zijn, naar boxen zal een verlies van circa 280 ligplaatsen tot gevolg hebben. In de huidige configuratie ligt de jachthaven in het hoogseizoen geregeld vol. Bovendien worden als de haven vol ligt en het goed weer is, boten op dit moment geweerd en verwezen naar een plek buiten de haven.

Bodem en water

Aan de oostzijde van de westelijke strekdam van de Kom wordt slib afgezet, waardoor het havengebied erachter snel ondiep wordt. Hiervoor moet de Kom gebaggerd worden. De constructie van de strekdam is echter zwak, waardoor het gevaar van afschuiving ontstaat als te dicht bij de strekdam gebaggerd wordt. Hiertoe zal de strekdam - die vanuit cultuurhistorisch en landschappelijk perspectief om behoud vraagt - verstevigd worden met een nieuwe damwand. Daardoor kan voldoende waterdiepte gecreëerd worden om de diverse schepen te kunnen laten afmeren zonder de westelijke strekdam hiermee in gevaar te brengen.

Verkeer

De (ontwerp-) Structuurvisie Havengebied Terschelling (2005) beschrijft de knelpunten op het haventerrein. Hierin wordt ook beschreven dat verkeer en logistiek rondom de veerboten tot knelpunten leidt. Rondom de aan- en afvaart van de veerboten ontstaat een hoge verkeersdruk en het terrein bij de veerterminal wordt voor zowel kort- als langparkeren gebruikt.

Herinrichtingsplannen worden opgesteld in samenhang met de nautische aanpassingen. Dit betreft onder andere de steigerconfiguratie in de Kom die niet optimaal is en eveneens leidt tot logistieke knelpunten. Er zullen dan ook nieuwe steigers in de Kom worden aangelegd om dit knelpunt op te heffen. Hierbij wordt zowel aandacht besteed aan de veerboten als aan het vrachtvervoer.

Natuurwaarden

Het zorgvuldig omgaan met de natuurwaarden in het gebied en omgeving is van groot belang bij de voorgenomen herstructurering van het havengebied. Daartoe worden de ecologische waarden vanaf het begin van de plannen meegenomen.

In het kader van de aanwijzing van de Waddenzee en de duinen van Terschelling als Natura 2000-gebied is bescherming van de natuurwaarden noodzakelijk. In een Verstorings- en verslechteringsstoets - eventueel later uit te breiden naar een passende beoordeling - wordt onderzocht hoe de plannen zich verhouden tot de bestaande natuurwaarden en de instandhoudingsdoelen die voor beide Natura 2000-gebieden zijn opgesteld. In de uitwerking van de herstructureringsopgave voor de haven wordt rekening gehouden met de eventuele realisatie van een (nieuw) natuurontwikkelingsgebied in de omgeving van het havengebied.

In en rondom het plangebied komt de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in grote lijnen overeen met de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Het enige relevante gebied dat wel als EHS is aangewezen, maar buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied gelegen is, betreft een stuk grond aan de noordoostzijde van De Plaat.

3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

In ieder (project-) MER moet op grond van het Besluit milieueffectrapportage een alternatief worden beschreven "waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt". Dit alternatief zal in het MER worden uitgewerkt op grond van het onderzoek naar de effecten van het voorkeursalternatief en variabele elementen. Nagegaan zal worden of de (maatgevende) effecten kunnen worden beperkt door het treffen van specifieke maatregelen of het doorvoeren van wijzigingen in het voornemen. Het is niet uitgesloten dat het voorkeursalternatief wordt bijgesteld op basis van de beschouwing en effectbeschrijving van het MMA.

4 Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling en te verwachten milieueffecten

In het MER zal de omgeving van het plangebied worden beschreven en zal worden ingegaan op de toestand van het milieu in de huidige situatie. Voorts zullen de milieueffecten van de herstructurering van het havengebied in beeld worden gebracht. Om de effecten te kunnen beoordelen wordt de situatie waarin het gebied zich zou ontwikkelen zonder de realisatie van de plannen (= autonome ontwikkeling, het nulalternatief) per milieuaspect vergeleken met het voorkeursalternatief en MMA. Hierna worden drie belangrijke milieuaspecten reeds kort toegelicht. In het MER zullen ook andere milieuaspecten worden beschreven.

Natuurwaarden

Een belangrijk aspect in deze m.e.r. zijn de natuurwaarden van de Waddenzee in relatie tot de mogelijke verstoring daarvan door de uitbreiding van de capaciteit van de jachthaven en daaraan gerelateerd veranderingen in de vaarbewegingen in dit deel van de Waddenzee, de aanleg van een nieuwe dam en steiger en baggeren. Ook het fysieke ruimtebeslag van de uitbreiding van de jachthaven, die geprojecteerd is binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied Waddenzee, is een punt van aandacht². Daarnaast kunnen ook de natuurwaarden van de Duinen van Terschelling van belang zijn. De specifieke waarden van de Waddenzee en de Duinen, beide Natura 2000-gebieden, zullen in het MER worden beschreven. Op grond van de resultaten van eerder uitgevoerde onderzoeken zal een relatie worden gelegd tussen de natuurwaarden en de ontwikkelingen. Dit betreft zowel de huidige situatie, de autonome ontwikkeling als de situatie met de voorgestelde ontwikkelingen, het voorkeursalternatief. In eerste instantie wordt hiervoor een verstorings- en verslechteringstoets uitgevoerd, die - indien noodzakelijk - kan worden uitgebreid tot een passende beoordeling.

In de verstorings- en verslechteringstoets wordt nagegaan of significante negatieve effecten op de natuurwaarden kunnen worden uitgesloten. Daarbij wordt vanzelfsprekend aandacht besteed aan de beschermde vogelsoorten en de beschermde habitattypen, zoals benoemd in het aanwijzingsbesluit voor de gebieden. Als deze niet kunnen worden uitgesloten, dan wordt de verstorings- en verslechteringstoets omgevormd en aangevuld tot een passende beoordeling.

In verband met de gevoeligheid van het gebied op het gebied van natuurwaarden, wordt in eerste instantie vastgesteld of de voorgenomen ontwikkeling vergunbaar zal zijn vanuit de natuurwetgeving. Hierover vindt reeds overleg plaats met de Provincie Fryslân.

² In april 2009 is een beroepschrift door de gemeente Terschelling ingediend bij de Raad van State waarin beroep wordt ingesteld tegen onder andere het feit dat De Plaat, onderdeel van de haven van Terschelling, is aangewezen als Natura 2000-gebied.

*Figuur 4: Begrenzing Natura 2000-gebied Waddenzee rondom de haven van Terschelling
(Bron: www.minlnv.nl, Gebiedendatabase)*

*Figuur 5: Begrenzing Natura 2000-gebied Duinen Terschelling
(Bron: minlnv.nl, Gebiedendatabase)*

Landschap en Cultuurhistorie

De PKB Waddenzee beschermt een aantal waarden en kenmerken van het Waddengebied. Dit betreft veel ecologische waarden, maar ook landschappelijke kwaliteiten, met name rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid inclusief duisternis. Ten aanzien van deze landschappelijke kwaliteiten wordt een zelfde soort afweging gemaakt als bij de natuurwaarden.

Daarnaast worden ook de in de bodem aanwezige archeologische waarden en in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden beschermd. Voor wat betreft de archeologische waarden wordt in de PKB het beschermingsregime van de Monumentenwet van toepassing verklaard.

Verkeer

In de huidige situatie blijkt het verkeer een knelpunt te zijn, met name rondom de aan- en afvaarten van de verschillende veerboten. In het MER zal aandacht worden besteed aan dit knelpunt en de vraag in hoeverre de herstructurering van de haven hierin een oplossing biedt voor de bestaande problematiek. Hieraan gerelateerde onderwerpen als luchtkwaliteit en geluid zullen eveneens in beschouwing genomen worden. Naast het verkeer op het eiland heeft ook de haven te maken met diverse verkeersstromen van beroeps- en pleziervaart, bruine vloot en visserij. De herstructurering van de haven moet ook voor deze verkeersstromen voldoende ruimte bieden.

5 Procedures: milieueffectrapportage en te nemen besluiten

Milieueffectrapportage en bestemmingsplan

De m.e.r.-procedure start met het uitbrengen van de startnotitie. Daarin geeft de initiatiefnemer aan wat hij van plan is te gaan doen. Nadat de startnotitie bekend is gemaakt, heeft iedereen in het kader van de inspraak de mogelijkheid om aan te geven welke onderwerpen naar zijn/haar mening in het milieueffectrapport aan de orde moeten komen. De inspraaktermijn die hiervoor staat is zes weken. Tijdens deze periode vraagt het bevoegd gezag ook aan de Commissie voor de m.e.r. en de wettelijke adviseurs advies over de inhoud van het op te stellen MER. Op basis van de startnotitie, het advies van de Commissie voor de m.e.r. en van de overige adviseurs en de inspraakreacties stelt het bevoegde gezag de richtlijnen vast waar de inhoud van het MER aan moet voldoen.

De initiatiefnemer stelt vervolgens op basis van de richtlijnen het MER op. Onderwerpen in het MER zijn onder andere de (beleids)achtergronden van het initiatief, de beschouwde alternatieven voor de uitwerking van het initiatief en de te verwachten milieueffecten in vergelijking met de autonome ontwikkeling van het gebied. Mede op grond van de resultaten van het MER wordt het bestemmingsplan opgesteld. In de planning loopt het opstellen van het MER en het bestemmingsplan op hoofdlijnen parallel.

Nadat de initiatiefnemer het MER heeft aangeboden aan het bevoegde gezag, toetst het bevoegd gezag of het MER voldoet aan de richtlijnen. Als het bevoegde gezag positief oordeelt, aanvaardt ze het MER als basis voor verdere besluitvorming. Na de aanvaarding brengt het bevoegde gezag het MER in de inspraak door het ter visie te leggen en eventueel een inspraakavond te organiseren. Het ontwerpbestemmingsplan zal tegelijkertijd ter visie worden gelegd. Het bevoegde gezag vraagt aan de Commissie voor de m.e.r. een toetsingsadvies.

In het MER zal nader worden ingegaan op de beschreven procedure. Uitgangspunt is dat het MER en het (ontwerp) bestemmingsplan in de zomer van 2010 worden afgerond en kort na de zomer ter inzage worden gelegd.

Overige te nemen besluiten

Naast de besluitvorming over het bestemmingsplan en (wellicht) Natuurbeschermingswet zijn ook andere besluiten en afspraken nodig om de herinrichting van het havengebied mogelijk te maken. In het MER zal hier op worden ingegaan. Te denken valt aan:

- vergunning/melding in het kader van de Wet milieubeheer voor de uitbreiding van de jachthaven;
- bouw- en aanlegvergunningen voor bouwwerken, dammen, e.d.

Literatuur

Convenant Vaarrecreatie Waddenzee, 2007

Gemeente Terschelling & Grontmij, *Structuurvisie Havengebied Terschelling*. Terschelling, 2005.

Gemeente Terschelling, *Reactienota/Actieprogramma Structuurvisie Havengebied*. Terschelling, 2007

Gemeente Terschelling, *Inrichtingsplan Havengebied Terschelling*. Terschelling, 2009

Ministerie VROM, *Nota Ruimte*. Den Haag, 2006

Ministerie VROM, *Planologische kernbeslissing Derde Nota Waddenzee*. Den Haag, 2007

Provincie Fryslân, *'Om de kwaliteit van de romte', Streekplan Fryslân 2007*. Leeuwarden, 2006.

Oranjewoud & Waterrecreatie Advies, *Concept Havenvisie Wadden. Verantwoord varen op de wadden*. Deventer, 2009

Regionaal College Waddengebied, *Léven in de Wadden, beheer en ontwikkelingsplan Waddengebied*. Leeuwarden, 2008

Rijkswaterstaat, *Samenvatting Voortoets bestaand gebruik, Beheerplan Natura 2000 Waddenzee & Noordzeekustzone (m.u.v. militaire activiteiten)*. 2008

Stuurgroep Waddenprovincies, *Monitoring Watersport op de Waddenzee, resultaten 1998-2000*. Leeuwarden, 2001

www.minlnv.nl, Gebiedendatabase